

УДК 323.2:327

*Балакірєва О.М., канд. соціол. наук,
Інститут економіки та прогнозування НАН України,
Дмитрук Д.А., канд. соціол. наук,
Інститут економіки та прогнозування НАН України*

СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ НАСТРОЇ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ: ОЦІНКИ ПОТОЧНОЇ СИТУАЦІЇ, РІВЕНЬ ДОВІРИ, ЕЛЕКТОРАЛЬНІ ОРІЄНТАЦІЇ ТА ПОКАЗНИКИ ГРОМАДСЬКОЇ АКТИВНОСТІ: березень 2014 р.¹

За результатами чергового моніторингового опитування представлено зріз суспільно-політичних настроїв населення України у світлі подій кінця 2013 – початку 2014 рр., які призвели до Євромайдану та фактичної зміни державної влади в країні. Відстежено динаміку зацікавленості різних категорій населення політичним життям, довіри до органів влади, партій, громадських організацій та політичних і громадських діячів, ставлення до змін у владі та ключових кадрів призначень, до проведення позачергових виборів Президента та Верховної Ради, подається електоральний рейтинг провідних партій та найбільш імовірних претендентів на президентську посаду. Особливістю опитування було також з'ясування думки стосовно люстрації посадовців, довіри до влади РФ, посадових осіб ЄС та НАТО.

Ключові слова: суспільно-політичні процеси і настрої, зацікавленість політичним життям, участь у суспільних подіях, електоральні орієнтації та рейтинги.

Рівень зацікавленості перебігом політичного життя країни

Результати моніторингу засвідчують значне підвищення рівня зацікавленості населення перебігом суспільно-політичного життя країни. Відповідно до результатів опитування, постійний інтерес до політичних подій зараз проявляє понад 84% громадян України, частка ж тих, хто не цікавиться політикою, скоротилася до мінімальної за часи незалежності позначки (рис. 1; табл. 1).

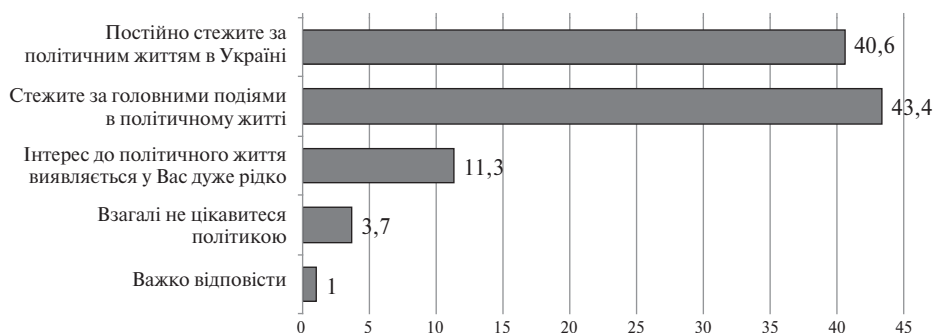

Рис. 1. Розподіл відповідей на запитання: «Якою мірою Ви цікавитесь політичними процесами, що відбуваються в Україні?», %

¹ За результатами моніторингових опитувань населення України, що проводяться Центром «Соціальний моніторинг» та Українським інститутом соціальних досліджень ім. О. Яременка спільно з відділом моніторингових досліджень соціально-економічних трансформацій Інституту економіки та прогнозування НАН України. Вибіркова сукупність кожного опитування моніторингу складає не менше 2000 респондентів, репрезентативна за основними соціально-демографічними ознаками стосовно дорослого населення України. Останнє всеукраїнське опитування населення країни проведено з 1 по 6 березня 2014 р. в усіх областях України, АР Крим та м. Києві. Усього опитано 2099 респондентів. Стандартні відхилення при достовірних 95% і співвідношенні змінних від 0,1 : 0,9 до 0,5 : 0,5 становлять 1,31 – 2,18%. Метод отримання інформації: індивідуальне інтерв'ю за місцем проживання респондента «віч-на-віч». Рівень досягнення респондентів – 50,8%.

Таблиця 1. Динаміка рівня зацікавленості суспільно-політичними подіями в Україні, %

	Березень 2012	Квітень 2013	Вересень 2013	Березень 2014
Постійно стежите за політичним життям в Україні	18,2	13,2	14,0	40,6
Стежите за головними подіями в політичному житті	41,9	36,4	35,9	43,4
Інтерес до політичного життя виявляється у Вас дуже рідко	26,4	31,4	29,9	11,3
Взагалі не цікавитеся політикою	11,9	17,9	19,4	3,7
Важко відповісти	1,6	1,1	0,5	1,0

На сьогодні фактично не залишилося жодної соціально-демографічної групи, яка б не цікавилася перебігом соціально-політичних подій в Україні. Підвищений інтерес спостерігається в усіх без винятку соціально-демографічних групах. Аналіз у розрізі регіонів вказує на те, що вищу за середню зацікавленість суспільними подіями виявили мешканці Західного регіону, а нижчу – Сходу та АР Крим.

Таблиця 2. Розподіл відповідей на запитання: «Якою мірою Ви цікавитеся політичними процесами, що відбуваються в Україні?», % у регіональному розрізі

	Україна	Регіон опитування						
		Захід	Центр	Північ	Схід	Південь	АР Крим	м. Київ
Цікавляться політичними подіями (1+2)	84,0	92,9	87,7	87,7	80,9	71,6	77,9	83,6
<i>Постійно стежите за політичним життям в Україні (1)</i>	40,6	49,4	53,0	31,9	39,3	34,8	39,6	17,3
<i>Стежите за головними подіями в політичному житті (2)</i>	43,4	43,5	34,6	55,8	41,6	36,8	38,3	66,3
Не цікавляться політичними подіями (3+4)	15,0	5,6	10,8	10,8	18,6	28,0	21,0	15,5
<i>Інтерес до політичного життя виявляється у Вас дуже рідко (3)</i>	11,3	4,9	9,1	8,2	15,2	16,0	8,8	15,5
<i>Взагалі не цікавитеся політикою (4)</i>	3,7	,8	1,7	2,6	3,4	12,0	12,2	0,0
Важко відповісти	1,0	1,5	1,5	1,5	0,5	0,4	1,1	0,9

Загальні оцінки поточної ситуації в країні: показники довіри

Центр «Соціальний моніторинг» у співпраці з УІСД ім. О. Яременка продовжує моніторинг громадської думки з вимірювання рівня довіри до основних соціальних та політичних інститутів країни. Для українського суспільства традиційним стало переважання негативних очікувань та низького рівня довіри до переважної більшості соціальних інститутів суспільства. Події останніх чотирьох місяців (з листопада 2013 р.) вплинули на рівень довіри до тих чи інших інституцій, про що свідчать результати дослідження, проведеного 1–6 березня 2014 р.

Динаміка рівня довіри органам влади та підтримка проведення дострокових виборів

Дослідження зафіксувало покращення показників довіри до представників місцевої влади «первинного» рівня: населення України незначно, але все-таки більше стало довіряти районним, міським та селищним радам, головам місцевих громад. На рівні ж області не відбулося суттєвих змін у показниках довір ані до обласних рад, ані до голів адміністрацій.

На сьогодні частка населення, яка підтримує ідею суцільного «перезавантаження» місцевої влади через проведення дострокових місцевих виборів (переобрання обласних, місцевих рад, мерів міст, голів селищних рад), становить 48,5%, виступає проти такої ідеї 40%, вагається із відповіддю – 11,5%.

Значно активніше населення країни підтримує ідею обрання голів обласних держадміністрацій (так званих «губернаторів») населенням області на місцевих виборах. Загалом таку ідею підтримують 73% опитаних (34,6% повністю її схвалюють, 38,5% – «скоріше, схвалюють»). Бажання самостійно обирати керівництво області притаманне всім без винятку регіонам країни.

Дослідження зафіксувало кардинальну зміну ставлення населення до Верховної Ради України (довіру висловили 30,1% опитаних). Рівень довіри до цього органу влади покращився майже удвічі: якщо у вересні 2013 р. баланс довіри становив -61% (тобто частка тих, хто не довіряє цьому органу влади перевищувала показники тих, хто довіряє йому, на 61%), то зараз баланс, хоча і негативний, але покращився і становить -33,7%. Востаннє такі показники фіксувалися у 2007 р. (Див. табл. динаміки довіри до органів влади, табл. 5.)

Новообраному Голові Верховної Ради України **О. Турчинову за результатами опитування, довіряє 41,2%** опитаних, не довіряє 52,7%. Таким чином, баланс довіри/недовіри до нього становить -11,6%.

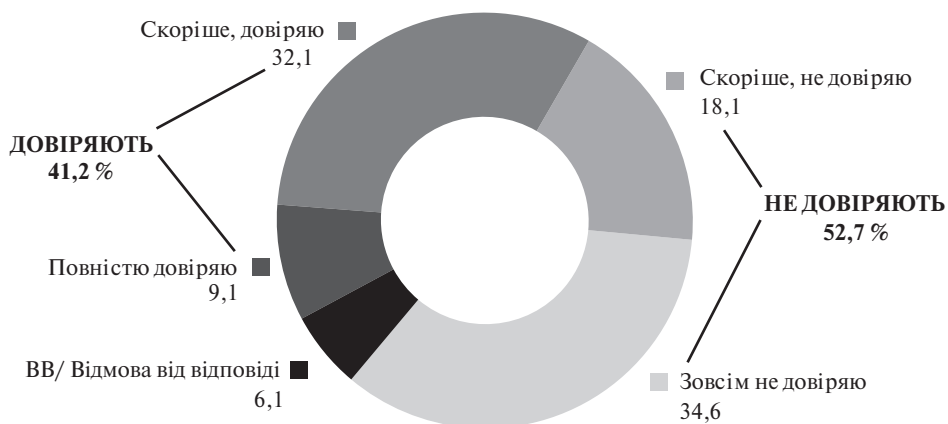

Рис. 2. Розподіл відповідей на запитання: «Якою мірою Ви довіряєте О. Турчинову, Голові Верховної Ради України, виконуючому обов’язки Президента України?», %

Аналіз рівня довіри до Верховної Ради в регіональному розрізі вказує на те, що вищому законодавчому органу більше довіряють на Заході та в Центральному регіоні, в м. Києві. Натомість, мінімальний рівень довіри до Верховної Ради серед опитаних в АР Крим, де не довіряє парламенту 94% опитаних. Низькі показники довіри також на Сході та Півдні країни.

Таблиця 3. Розподіл відповідей на запитання: «Якою мірою Ви довіряєте Верховній Раді України?», % у регіональному розрізі

	Україна	Регіон опитування						
		Захід	Центр	Північ	Схід	Південь	АР Крим	м. Київ
Довіряють (сума відповідей «повністю довіряю» та «скоріше, довіряю»)	30,1	46,9	46,4	34,9	16,5	10,9	4,2	56,0
Не довіряють (сума відповідей «повністю не довіряю» та «скоріше, не довіряю»)	63,8	44,3	47,7	64,2	76,8	83,8	94,1	34,0

У дослідженні цього разу не фіксувався традиційний для моніторингу показник довіри до Кабінету Міністрів України через незначний термін роботи останнього новопризначеного складу. Водночас, було поставлене запитання щодо підтримки рішення Верховної Ради України призначити А. Яценюка прем'єр-міністром України. Це рішення підтримується більшістю опитаних – 54,7%, не схвалюють його – 40,1%. Лише 5% населення України вагається з відповіддю. Проте схвальне ставлення суттєво залежить від регіону проживання опитаних (табл. 4).

Таблиця 4. Розподіл відповідей на запитання: «Чи підтримуєте Ви обрання А. Яценюка прем'єр-міністром України?», % у регіональному розрізі

	Україна	Регіон опитування						
		Захід	Центр	Північ	Схід	Південь	АР Крим	м. Київ
Підтримують (сума відповідей «так, повністю» та «скоріше, так»)	54,7	87,2	69,6	67,3	33,1	42,0	31,3	50,9
Не підтримують (сума відповідей «категорично ні» та «скоріше, ні»)	40,1	10,0	25,8	26,0	62,2	49,5	68,1	36,8

Таблиця 5. Динаміка рівня довіри органам влади

	2005/03	2005/05	2005/08	2005/10	2005/12	2006/01	2006/09	2006/12	2007/03	2007/06	2007/07	2007/12	2008/12	2009/09	2009/12	2010/12	2011/03	2011/10	2012/03	2013/03	2013/09	2014/03
Районній раді																						
Баланс довіри	-2,6	-4,4		-9,1	-19,8	-16,3	-10,8	-28,5	-15,4	-16,2	-9,1	-14,3	-36,3	-27,1	-27,7	5,6			-20,6	-21,7	-22,7	-18,8
Зовсім не довіряю	14,9	13,6		17,9	21,0	19,1	17,7	27,9	22,3	21,6	14,5	21,7	27,2	27,5	28,7	15,0			28,1	26,3	21,3	20,4
Скоріше, не довіряю	21,8	26,5		25,2	30,4	31,1	27,4	29,7	27,6	27,3	28,8	29,4	34,2	30,5	28,2	19,6			25,8	29,1	34,8	33,8
Скоріше, довіряю	28,4	32,5		27,4	28,7	28,8	28,6	23,9	28,2	27,8	31,9	32,7	22,6	27,0	26,2	33,5			29,9	30,5	29	30,8
Повністю довіряю	5,7	3,1		6,6	5,9	5,0	5,6	5,3	6,3	4,9	5,3	4,1	2,5	3,9	3,0	6,8			3,4	3,2	4,4	4,7
ВВ/відмова від відповіді	29,2	24,2		23,0	13,9	16,1	20,7	13,1	15,6	18,4	19,4	12,1	13,4	11,0	13,9	25,1			12,8	10,9	10,5	10,2
Міській (селищній, сільській) раді																						
Баланс довіри	2,8	5,4		1,7	-7,2	-2,6	3,9	-12,5	-2,3	-2,5	4,8	3,7	-24,1	-13,6	-17,3	22,4			-4,4	-13,8	-9	-5,2
Зовсім не довіряю	15,7	13,3		18,1	17,5	18,3	17,3	26,2	21,3	19,9	15,0	18,6	26,0	24,9	27,0	14,0			26,2	26,9	19,4	21,2
Скоріше, не довіряю	22,4	24,4		22,5	27,4	26,6	23,8	24,9	24,8	22,7	26,4	25,2	30,8	27,0	26,3	18,8			22,1	26	29,3	28,3
Скоріше, довіряю	32,9	37,8		32,0	30,6	35,3	36,7	30,9	34,8	31,4	36,1	38,5	27,5	31,8	30,6	42,0			37,8	33,6	32,5	37,7
Повністю довіряю	7,9	5,3		10,3	7,1	7,0	8,4	7,8	9,1	8,8	10,1	9,1	5,2	6,6	5,4	13,1			6,1	5,5	7,2	6,6
ВВ/відмова від відповіді	21,1	19,2		17,1	12,1	12,7	13,9	10,1	10,0	17,2	12,3	8,7	10,5	9,7	10,7	12,1			7,8	8,0	11,6	6,2
Міському (селищному, сільському) голові																						
Баланс довіри	3,7	5,9	7,0	1,9	-7,7	-0,2	11,9	-7,3	-1,8	-0,1	9,1	5,8	-23,1	-11,1	-11,9	30,3			-0,1	-11,6	-2,6	-1,5
Зовсім не довіряю	16,8	13,3	18,5	18,3	19,1	20,3	16,1	26,2	21,8	21,0	16,1	19,3	26,6	25,3	25,3	13,8			25,2	26,3	18,4	19,0
Скоріше, не довіряю	21,8	23,4	23,1	22,1	26,0	24,7	21,9	23,6	25,3	22,7	24,8	24,0	30,1	25,8	23,4	16,4			21,3	25,9	27,1	25,6
Скоріше, довіряю	33,6	36,7	37,8	30,6	28,9	36,7	39,2	31,2	34,0	32,8	37,5	39,2	28,2	32,3	30,2	43,0			37,8	34,2	34,4	35,9
Повністю довіряю	8,7	5,8	10,9	11,7	8,5	8,1	10,8	11,3	11,3	10,8	12,4	10,0	5,4	7,7	6,5	17,6			8,6	6,4	8,5	7,2
ВВ/відмова від відповіді	19,1	15,4	9,7	17,3	12,1	10,3	12,0	7,7	7,6	12,8	9,3	7,5	9,7	8,9	8,8	9,1			7,1	7,2	11,6	6,1
Голові державної адміністрації Вашого району																						
Баланс довіри	-4,8	-3,2		-11,0	-20,0	-14,2	-13,5	-31,3	-21,0	-17,4	-8,6	-16,3	-36,6	-30,2	-29,5	7,5			-20,1	-25,1	-20,2	-26,8
Зовсім не довіряю	15,4	13,8		18,5	21,3	18,7	18,3	29,9	22,6	21,9	15,1	23,5	27,8	29,1	29,6	14,6			28,6	26,9	22,3	22,3
Скоріше, не довіряю	22,8	25,7		25,0	31,0	30,2	28,5	29,0	29,8	26,9	29,0	28,3	33,4	29,9	27,9	20,2			24,8	30	32	34,7
Скоріше, довіряю	27,8	32,8		26,4	26,2	30,3	29,2	22,3	25,3	26,6	30,6	30,0	22,3	25,4	25,3	34,2			29,2	29	28,9	27,5
Повністю довіряю	5,7	3,6		6,0	6,1	4,4	4,1	5,3	6,2	4,8	4,9	5,5	2,3	3,4	2,7	8,0			4,1	2,8	5,2	2,8
ВВ/відмова від відповіді	28,3	24,1		24,2	15,5	16,4	20,0	13,5	16,0	19,8	20,5	12,8	14,2	12,2	14,5	23,0			13,3	11,3	11,6	12,6

	2005/03	2005/05	2005/08	2005/10	2005/12	2006/01	2006/09	2006/12	2007/03	2007/06	2007/07	2007/12	2008/12	2009/09	2009/12	2010/12	2011/03	2011/10	2012/03	2013/03	2013/09	2014/03
Обласний рад*																						
Баланс довіри	-4,3	-8,7		-12,0	-20,3	-21,6	-13,1	-34,4	-22,4	-19,3	-13,7	-23,5	-46,2	-38,7	-34,6	1,1			-29,6	-33,8	-31,2	-29,5
Зовсім не довіряю	14,0	14,6		18,0	20,1	20,7	18,1	29,7	22,3	22,5	15,0	23,8	28,9	30,6	30,2	16,0			30,6	27,7	22,8	23,3
Скоріше, не довіряю	23,6	26,6		25,3	31,3	31,0	27,6	30,9	30,1	27,1	31,1	31,6	37,3	31,8	29,8	22,9			27,4	32,2	36,7	36,0
Скоріше, довіряю	28,5	29,9		25,3	26,2	26,1	28,5	21,7	25,2	26,0	28,8	28,0	18,9	21,3	23,1	33,7			26	23,9	24,6	26,9
Повністю довіряю	4,7	2,5		5,9	4,9	4,0	4,1	4,4	4,7	4,2	3,7	3,9	1,1	2,5	2,3	6,3			2,4	2,2	3,7	2,9
ВВ/відмова від відповіді	29,2	26,4		25,5	17,5	18,2	21,7	13,3	17,7	20,2	21,4	12,7	13,8	13,8	14,6	21,1			13,6	14	12,2	10,9
Голові державної адміністрації Вашої області**																						
Баланс довіри	0	-3,9	-8,2	-8,4	-21,9	-19,3	-9,7	-32,6	-21,1	-23,8	-11,0	-21,2	-42,9	-36,6	-33,6				-28,8	-29,4	-29,8	-31,2
Зовсім не довіряю	14,4	13,0	18,2	17,0	20,8	22,2	17,0	28,7	21,9	24,6	15,0	24,3	29,4	30,8	30,0				30,8	26,5	22,7	26,2
Скоріше, не довіряю	22,1	26,5	26,3	23,5	31,6	28,7	26,7	30,7	29,6	27,5	31,2	30,0	35,3	31,2	29,9				27,5	31,6	36,1	33,3
Скоріше, довіряю	30,8	32,4	28,9	25,8	25,2	28,1	28,8	21,6	25,6	24,3	30,4	28,6	20,0	22,5	24,2				26,3	25,6	25,3	25,7
Повністю довіряю	5,7	3,2	7,3	6,3	5,2	3,6	5,2	5,3	4,8	4,0	4,8	4,4	1,9	2,9	2,2				3,2	3,1	3,7	2,7
ВВ/відмова від відповіді	27,1	24,8	19,3	27,5	17,2	17,4	22,4	13,8	18,1	19,5	18,5	12,7	13,4	12,7	13,7				12,2	13,3	12,2	12,0
Верховній Раді України																						
Баланс довіри	10,7	-9,9	-19,9	-23,6	-34,0	-39,3	-29,6	-44,4	-32,3	-44,7	-39,4	-33,5	-81,2	-78,5	-71,9	-45,5	-63,5	-61,6	-62,3	-62,1	-61,7	-33,7
Зовсім не довіряю	12,9	18,4	21,9	24,6	29,6	30,2	26,5	34,1	28,8	35,5	34,2	26,7	53,8	56,4	50,6	38,7	45,5	46,5	48,4	44,4	40,6	34,2
Скоріше, не довіряю	24,2	30,3	33,0	31,6	32,6	35,1	32,0	34,8	32,8	32,6	31,7	30,0	34,1	30,7	33,0	30,7	33,4	31,6	29,9	34,8	37,6	29,6
Скоріше, довіряю	37,7	33,3	27,1	26,5	23,9	22,1	25,6	20,5	25,4	19,8	22,2	20,0	5,8	7,9	10,3	20,3	13,9	14,2	14,7	15,9	14,9	25,6
Повністю довіряю	10,2	5,6	7,9	6,1	4,3	4,0	3,3	4,0	3,8	3,6	4,3	3,3	0,9	0,7	1,3	3,6	1,5	2,2	1,3	1,2	1,6	4,5
ВВ/відмова від відповіді	14,9	12,4	10,2	11,2	9,6	8,7	12,6	6,6	9,2	8,4	7,6	20,1	5,4	4,3	4,8	6,8	5,8	5,5	5,7	3,8	5,3	6,1
КМУ																						
Баланс довіри	22,6	11,9	-2,5	-12,4	-26,7	-27,6	-15,3	-29,8	-21,3	-28,9	-30,4		-62,9	-62,2	-61,5	-31,8	-50,6	-55,2	-51,8	-47,8	-48,7	
Зовсім не довіряю	13,2	14,3	21,2	21,9	27,1	27,9	23,5	32,1	29,3	30,9	30,7		43,6	50,6	48,3	34,4	41,6	42,9	41,2	40,3	33,8	
Скоріше, не довіряю	18,7	23,4	24,1	26,7	30,9	30,8	27,1	29,5	26,9	29,4	31,0		35,3	28,2	30,0	28,4	30,9	31,9	31,4	31,7	37,3	
Скоріше, довіряю	37,0	40,3	33,3	29,8	26,1	26,3	30,4	25,1	29,5	24,8	25,1		14,2	14,0	13,8	26,5	20,0	17,4	18,8	20,3	19,7	
Повністю довіряю	17,5	9,3	9,5	6,5	5,1	4,8	4,8	6,7	5,4	6,6	6,2		1,7	2,6	3,0	4,6	1,9	2,3	2	3,9	2,7	
ВВ/відмова від відповіді	13,6	12,7	11,9	15,1	10,8	10,2	14,2	6,6	8,9	8,4	7,0		5,2	4,6	5,0	6,1	5,6	5,4	6,6	3,8	6,5	

* Для АР Крим – запитання про Верховну Раду АР Крим, для мешканців Києва – про міську раду.

** Для АР Крим – запитання про голову Ради міністрів АР Крим, для мешканців Києва – про міського голову.

Динаміка рівня довіри громадським організаціям та політичним партіям

За даними моніторингу, в березні 2014 ми мали змогу спостерігати певне погіршення показників довіри щодо профспілок та незначно – щодо громадських організацій. Позитивні зміни зафіксовані в ставленні населення до релігійних організацій.

Таблиця 6. Динаміка рівня довіри політичним партіям та громадським організаціям

	2005/03	2005/05	2005/08	2005/10	2005/12	2006/01	2006/09	2006/12	2007/03	2007/06	2007/07	2007/12	2008/12	2009/09	2009/12	2010/12	2011/03	2011/10	2012/03	2013/03	2013/09	2014/03
Політичним партіям																						
Баланс довіри	-24,8	-29,2	-26,2	-26,4	-43,4	-44,1	-37,5	-51,1	-51,4	-48,5	-5,8	-54,6	-70,3	-60,7	-57,7	-41,9	-60,2	-60,7	-54,9	-58	-50,9	-48,9
Зовсім не довіряю	21,2	19,1	21,4	21,5	27,2	26,5	23,9	32,7	32,5	34,3	19,2	36,4	44,2	39,8	37,8	33,5	35,6	40,5	41,6	36,6	28,7	29,0
Скоріше, не довіряю	29,7	39,0	35,9	35,8	40,2	41,0	39,8	40,0	39,6	36,2	29,5	38,8	38,5	37,9	38,1	34,2	39,9	35,7	33,3	40,5	43,8	41,2
Скоріше, довіряю	23,1	27,0	26,2	26,5	21,6	21,2	24,0	18,3	18,2	19,5	32,7	18,0	11,0	15,1	16,7	23,3	13,9	13,6	18,4	17,9	19,2	19,7
Повністю довіряю	3,1	1,9	4,9	4,5	2,5	2,2	2,2	3,2	2,5	2,4	10,1	2,6	1,3	2,0	1,5	2,9	1,4	1,9	1,6	1,2	2,7	1,6
ВВ/відмова від відповіді	22,8	13,0	11,5	11,7	8,5	9,1	10,2	5,9	7,1	7,6	8,5	4,1	5,0	5,2	5,8	6,1	9,2	8,2	5,1	3,9	5,6	8,5
Профспілкам																						
Баланс довіри	-19,5	-22,5		-18,4	-18,1	-16,7	-22,5	-17,1	-23,6	-22,0		-14,5	-23,5	-29,3	-26,5	-23,5			-21,3	-28,5	-20,1	-32,6
Зовсім не довіряю	21,0	22,7		23,7	23,6	22,9	22,7	24,2	29,7	26,1		26,2	25,8	31,1	30,3	27,8			30,4	28,3	23,3	26,5
Скоріше, не довіряю	25,3	29,1		27,0	28,8	29,3	30,2	29,3	25,8	27,6		27,0	30,6	28,5	27,8	28,3			24,9	31,9	31,6	33,9
Скоріше, довіряю	21,5	25,1		26,2	29,2	27,9	26,4	29,0	27,5	26,8		30,4	26,3	24,3	25,4	28,2			29,7	26,9	28	24,2
Повністю довіряю	5,3	4,1		6,1	5,0	4,6	3,9	7,4	4,3	4,9		8,4	6,6	6,0	6,2	4,4			4,3	4,8	6,8	3,6
ВВ/відмова від відповіді	26,9	18,9		17,0	13,4	15,2	16,8	10,2	12,7	14,6		8,0	10,7	10,0	10,4	11,2			10,7	8,2	10,3	11,8
Церкві/релігійним організаціям																						
Баланс довіри	23,0	8,8		3,9	7,2	6,5	14,2	-1,0	0,6	-8,2	-0,2	2,5	-6,8	-6,0	-7,4	5,6	54,2	33,1	6,9	-14	-5,8	14,8
Зовсім не довіряю	14,9	17,8		21,2	19,3	19,7	15,4	23,8	24,4	25,4	23,0	23,8	24,8	26,4	26,9	20,8	9,6	14,0	25,8	28,2	23,5	18,6
Скоріше, не довіряю	18,0	20,3		19,3	21,8	21,7	20,7	22,9	20,1	22,3	18,6	20,9	21,8	22,0	21,8	22,2	9,0	15,1	16,5	25,4	25,1	20,5
Скоріше, довіряю	37,6	36,4		30,0	34,7	33,3	36,0	32,2	31,6	30,1	27,5	29,9	29,0	28,6	29,5	35,8	39,8	36,6	35,2	30,2	28,5	40,0
Повністю довіряю	18,3	10,6		14,4	13,6	14,5	14,3	13,4	13,6	9,4	13,9	17,4	10,7	13,9	11,8	12,8	33,0	25,5	14	9,4	14,3	13,8
ВВ/відмова від відповіді	11,0	14,9		15,1	10,7	10,8	13,6	7,7	10,3	12,8	17,0	8,0	13,7	9,2	10,0	8,3	8,6	8,8	8,5	6,8	8,6	7,2

	2005/03	2005/05	2005/08	2005/10	2005/12	2006/01	2006/09	2006/12	2007/03	2007/06	2007/07	2007/12	2008/12	2009/09	2009/12	2010/12	2011/03	2011/10	2012/03	2013/03	2013/09	2014/03
Правоохоронним органам																						
Баланс довіри	5,3				-11,5	-9,0			-23,9	-22,1	-23,9	-19,0	-37,0	-25,4	-30,1	-35,5			-39,7	-36,4	-33,9	-39,6
Зовсім не довіряю	12,5				22,6	20,5			27,4	26,5	26,9	27,0	30,9	31,0	32,0	35,5			36,8	31,8	27,3	32,2
Скоріше, не довіряю	29,3				29,2	30,7			32,1	31,6	31,2	30,7	34,0	29,0	30,0	29,5			30,4	34,6	36,5	34,6
Скоріше, довіряю	38,9				32,0	33,8			28,5	28,6	29,6	31,1	24,3	28,5	25,8	25,5			24,3	25,3	24,3	23,3
Повністю довіряю	8,2				8,3	8,4			7,2	7,4	4,6	7,6	3,6	6,1	6,1	4,0			3,2	4,7	5,6	4,0
ВВ/відмова від відповіді	11,1				7,9	6,7			4,9	5,8	7,5	3,7	7,2	5,3	6,0	5,5			5,3	3,6	6,3	5,9
Міліції																						
Баланс довіри	-10,2	-17,8	-14,0	-21,2	-24,3	-20,0	-24,7	-34,2	-33,4	-39,1	-29,2	-27,0	-50,6	-39,6	-43,5	-45,3	-39,7	-50,8	-48,6	-44,5	-43,8	-52,5
Зовсім не довіряю	17,1	22,4	21,1	26,2	26,2	24,8	23,7	31,6	31,1	30,8	25,9	31,6	36,0	37,0	38,7	41,2	36,6	42,0	45,4	36,3	33,6	36,2
Скоріше, не довіряю	30,8	31,3	30,8	29,4	32,8	32,4	34,0	33,4	33,5	35,3	35,3	30,5	36,3	30,5	30,9	29,0	28,9	30,2	27,3	34,2	36	37,7
Скоріше, довіряю	30,9	31,1	29,1	26,2	26,7	30,5	27,6	25,0	24,7	23,7	27,0	27,7	18,2	22,5	21,2	21,1	22,8	18,6	20	21,6	21,1	17,7
Повністю довіряю	6,8	4,8	8,7	8,2	8,0	6,7	5,3	5,7	6,5	3,3	5,0	7,4	3,5	5,3	4,9	3,8	2,9	2,8	4,1	4,4	4,7	3,6
ВВ/відмова від відповіді	14,3	10,4	10,3	10,0	6,3	5,5	9,5	4,3	4,2	6,9	6,9	2,9	6,1	4,7	4,3	4,9	8,7	6,4	3,2	3,5	4,6	4,8
Прокуратурі																						
Баланс довіри	-7,5	-14,7	-18,9	-23,5	-23,4	-22,0	-17,6	-29,7	-25,8	-29,2	-34,3	-26,0	-44,8	-37,4	-39,5	-45,3	-34,2	-48,0	-44,4	-39,7	-31	-62,6
Зовсім не довіряю	15,6	21,0	23,1	25,9	25,3	26,9	24,0	30,6	28,2	29,6	26,0	31,2	35,9	36,1	36,7	39,9	31,5	37,5	40,7	34,8	29,5	41,5
Скоріше, не довіряю	28,2	28,9	29,5	28,4	31,8	29,0	28,2	30,2	30,0	29,8	35,1	29,1	32,3	28,6	29,3	29,1	27,2	32,0	28,4	32	31,6	37,2
Скоріше, довіряю	30,3	30,6	27,0	24,1	25,8	27,0	28,9	24,6	25,4	26,3	22,7	27,7	20,2	22,5	22,2	20,2	22,4	18,4	20,9	22,2	24,4	12,9
Повністю довіряю	6,1	4,6	6,6	6,7	7,8	6,9	5,7	6,4	6,9	4,0	4,1	6,6	3,2	4,8	4,4	3,4	2,2	3,2	3,8	4,9	5,7	3,2
ВВ/відмова від відповіді	19,8	14,9	13,7	14,9	9,3	10,3	13,2	8,2	9,5	10,2	12,1	5,4	8,5	8,0	7,4	7,4	16,7	8,9	6,2	6,1	8,8	5,3
СБУ																						
Баланс довіри	19,2	6,5	3,5	0,2	-1,7	2,6	-2,7	-10,1	-2,8	-7,9	2,1	-0,5	-26,8	-19,2	-18,1	19,3			-20,4	-22,7	-15,3	-39,1
Зовсім не довіряю	10,7	16,0	15,9	18,4	18,9	17,3	17,3	23,1	21,6	23,1	14,8	22,4	27,8	29,6	29,3	7,0			30,5	27,5	22,1	31,7
Скоріше, не довіряю	20,8	23,4	24,8	23,3	26,8	26,4	26,2	27,3	25,0	25,2	26,5	24,6	30,7	25,7	25,7	28,5			25,7	30,5	30,8	34,0
Скоріше, довіряю	38,1	39,4	35,0	32,4	33,1	36,6	34,0	31,6	34,3	33,8	35,0	36,2	27,0	29,0	29,6	25,9			30,1	28,9	30,4	21,1
Повністю довіряю	9,6	6,5	9,2	9,5	11,0	9,7	6,9	8,5	9,5	6,6	8,5	10,2	4,6	7,1	7,2	28,9			5,7	6,4	7,2	5,4
ВВ/відмова від відповіді	20,7	14,7	15,0	16,3	10,2	10,0	15,6	9,5	9,5	11,3	15,2	6,7	9,9	8,7	8,1	9,6			8	6,7	9,5	7,7

Динаміка довіри засобам масової інформації

Традиційні лідери народної довіри — засоби масової інформації — продовжують відчувати брак позитивного ставлення до себе з боку населення. Поступове погіршення ставлення до ЗМІ ми фіксуємо вже з березня минулого року, однак останні показники виявилися чи не найгіршими за весь період моніторингу. Так, друковані видання ще більш занурилися в негативні показники (-11%), а телебачення вперше отримало більше тих, хто не довіряє йому, ніж тих, хто довіряє (негативний баланс — 9,7%). Значне зменшення запасу довіри торкнулося і радіомовлення.

Таблиця 8. Динаміка рівня довіри засобам масової інформації

	2005/03	2005/05	2005/08	2005/10	2005/12	2006/01	2006/09	2006/12	2007/03	2007/06	2007/07	2007/12	2008/12	2009/09	2009/12	2010/12	2011/03	2011/10	2012/03	2013/03	2013/09	2014/03
Газетам																						
Баланс довіри	24,6	22,5	21,2	11,6	20,7	19,1	20,5	17,2	19,0	-1,1	10,6	15,3	13,1	4,2	4,4	13,7			16,3	9,1	-2,5	-11,2
Зовсім не довіряю	8,6	9,6	11,6	14,3	12,5	12,0	9,6	11,8	12,4	16,9	12,8	13,5	14,9	17,7	18,0	15,5			13,4	16,8	17,5	20,2
Скоріше, не довіряю	25,9	25,2	23,5	26,4	24,5	25,3	26,2	27,4	26,2	31,0	29,2	27,5	26,3	27,7	27,6	25,1			26,6	27,7	30,9	32,0
Скоріше, довіряю	51,4	50,6	45,5	41,7	47,7	48,0	48,3	47,2	47,2	39,9	44,9	47,9	48,0	41,1	42,8	46,6			49	43,5	37,8	35,5
Повністю довіряю	7,7	6,7	10,7	10,6	10,0	8,5	8,0	9,2	10,4	6,6	7,7	8,4	6,3	8,5	7,3	7,7			7,3	7,1	8,1	5,5
ВВ/ відмова від відповіді	6,4	7,9	8,7	7	5,3	6,2	7,9	4,4	3,8	5,9	5,4	2,7	4,5	5	4,3	5,1			3,7	4,9	5,7	6,8
Телебаченню																						
Баланс довіри	35,8	33,9	32,3	24,5	26,7	42,8	35,9	34,3	31,3	20,3	23,2	33,3	27,0	14,6	15,8	24,2			28,0	17,8	10,7	-9,7
Зовсім не довіряю	8,2	8,7	10,0	12,2	11,9	9,1	7,0	10,0	11,4	13,4	11,1	11,7	12,5	16,6	16,1	13,4			11	14,1	14,6	19,8
Скоріше, не довіряю	20,9	21,0	19,9	22,2	22,5	17,5	21,2	20,9	21,8	23,9	25,1	20,6	21,8	24,3	24,3	22,3			23,6	25,3	27,8	30,6
Скоріше, довіряю	55,3	55,0	49,5	46,1	48,9	58,6	53,7	53,3	50,8	49,2	49,8	53,6	52,9	44,7	46,9	50,3			53,8	47	43	35,0
Повністю довіряю	9,5	8,6	12,6	12,9	12,1	10,8	10,4	11,8	13,8	8,4	9,6	12,0	8,4	10,7	9,3	9,6			8,8	10,2	10,1	5,8
ВВ/ відмова від відповіді	6,1	6,7	8,0	6,6	4,6	4,0	7,7	3,9	2,2	5,1	4,5	2,1	4,4	3,7	3,4	4,3			2,8	3,4	4,5	8,7
Радіомовленню																						
Баланс довіри	27,6	24,7	26,0	15,8	25,2	28,6	24,7	22,9	21,8	7,2	15,0	26,8	17,8	5,5	8,7	18,9			17,2	2,6	22,7	15,5
Зовсім не довіряю	8,6	9,3	10,6	13,2	11,0	9,7	8,6	10,8	10,8	15,9	11,4	12,1	13,6	17,3	17,1	13,8			13,4	15,6	16,5	17,3
Скоріше, не довіряю	24,1	24,1	21,4	24,8	23,4	23,1	24,6	25,1	26,0	27,1	28,1	22,8	25,0	27,0	25,9	23,9			25,3	29,9	30,3	23,0
Скоріше, довіряю	51,8	51,9	46,7	42,8	49,0	51,8	49,3	48,7	47,6	43,4	46,4	51,4	48,7	40,7	43,9	48,3			48,5	42	39,2	46,7
Повністю довіряю	8,5	6,2	11,4	11,0	10,7	9,6	8,6	10,1	11,0	6,7	8,1	10,3	7,8	9,1	7,8	8,3			7,4	6,1	30,3	9,2
ВВ/ відмова від відповіді	7,0	8,5	10,0	8,1	5,8	5,7	9,0	5,3	4,7	6,8	6,0	3,4	4,8	5,8	5,3	5,7			5,4	6,3	5,6	3,8

Показники рівня довіри до НАТО, представників Європейського Союзу та влади Російської Федерації

Населення України продовжує з недовірою ставитися до блоку НАТО, однак в останні місяці негативна тенденція щодо цього військово-політичного блоку почала втрачати силу. За даними останнього опитування, не довіряє Блоку 59% опитаних, в той час як восени минулого року таких було на 6% більше (65%). Основні зміни в ставленні торкнулися тих, хто раніше вагався із визначенням свого ставлення: їх частка скоротилася. Показники балансу довіри/недовіри, залишаючись негативними, наблизилися до мінімальних позначок, які фіксувалися в часи найбільшого суспільно-політичного оптимізму Помаранчевої революції.

Таблиця 9. Динаміка рівня довіри блоку НАТО

		2005/03	2005/05	2005/08	2005/10	2005/12	2006/01	2006/09	2006/12	2007/03	2007/06	2007/07	2007/12	2008/12	2009/09	2009/12	2010/12	2011/03	2011/10	2012/03	2013/03	2013/09	2014/03
НАТО																							
Баланс довіри		-21,6	-32,3	-34,7	-32,5	-43,6	-41,6	-44,1	-47,1	-53,9	-55,0	-49,1	-50,9	-54,7	-64,5	-61,7	-52,7			-51,4	-55,2	-47,5	-29,6
Зовсім не довіряю		28,8	33,7	33,4	35,0	40,5	43,4	41,6	47,3	50,4	54,5	47,6	53,6	52,8	55,3	53,0	46,2			48,5	43,3	38,2	39,7
Скоріше, не довіряю		18,9	19,3	22,9	20,5	22,1	18,9	23,3	20,8	20,2	16,4	20,1	17,3	18,5	21,2	21,8	21,2			19,9	27,8	27,2	19,5
Скоріше, довіряю		22,3	17,7	17,0	16,9	14,9	15,6	17,2	15,4	13,6	13,7	13,9	16,1	13,5	10,0	10,4	11,7			14,3	14,1	15,9	24,2
Повністю довіряю		3,8	3,0	4,6	6,1	4,1	5,1	3,5	5,6	3,1	2,2	4,7	3,9	3,1	2,1	2,6	2,9			2,7	1,8	2	5,5
ВВ/ відмова від відповіді		26,1	26,3	22,2	21,5	18,4	17,0	14,4	11,0	12,6	13,1	13,7	9,0	12,1	11,3	12,2	17,9			14,6	13	16,7	11,1

Проведене дослідження також дає змогу оцінити рівень довіри до посадових осіб Євросоюзу та до влади Російської Федерації.

На початок березня представникам ЄС були схильні довіряти 35,7% опитаних, не довіряти – 42,9% (баланс довіри/недовіри від’ємний – -7,2%). Владі Російської Федерації довіряли 23,2%, не довіряли 68,8% опитаних (баланс довіри/недовіри від’ємний – -45,6%). Регіональний розподіл показників довіри/недовіри вказує на те, що саме питання ставлення до ЄС, РФ та НАТО найбільш контрастно висвітлює регіональні особливості геополітичних уподобань українців.

Так, єдиним регіоном України, в якому більшість довіряє владі РФ, залишається АР Крим – в жодному іншому регіоні не спостерігається такого позитивного ставлення до керівництва сусідньої країни на тлі найбільш високого рівня негативного ставлення до ЄС та НАТО.

Таблиця 10. Рівень довіри до НАТО, представників Європейського Союзу та влади Російської Федерації, % по регіонах України

	Україна	Регіон опитування						
		Захід	Центр	Північ	Схід	Південь	АР Крим	м. Київ
НАТО								
Довіряють (сума відповідей «повністю довіряю» та «скоріше, довіряю»)	29,6	67,6	37,8	37,2	7,8	8,9	4,9	49,8
Не довіряють (сума відповідей «повністю не довіряю» та «скоріше, не довіряю»)	59,2	25,4	50,3	39,6	83,0	83,5	95,1	24,3
Посадовим особам Євросоюзу								
Довіряють (сума відповідей «повністю довіряю» та «скоріше, довіряю»)	35,7	75,1	48,5	47,0	10,5	4,8	5,6	71,9
Не довіряють (сума відповідей «повністю не довіряю» та «скоріше, не довіряю»)	42,9	19,5	43,1	42,5	56,0	41,1	93,7	5,8
Владі Російської Федерації								
Довіряють (сума відповідей «повністю довіряю» та «скоріше, довіряю»)	23,2	1,8	18,0	14,9	37,7	20,6	73,2	2,4
Не довіряють (сума відповідей «повністю не довіряю» та «скоріше, не довіряю»)	68,8	97,1	76,3	82,5	46,4	69,7	22,6	94,7

Показники рівня довіри Національному банку України

Рівень довіри до НБУ, за результатами останнього вимірювання, значно покращився. Незважаючи на коливання курсу національної валюти, які ми спостерігаємо останнім часом, частка населення, схильного довіряти головному банку країни, збільшилася, а частка тих, хто не довіряє регулятору, – зменшилася. Сьогоднішній баланс довіри до НБУ значно кращий не лише за той, що фіксувався у розпал кризи 2008 р., але й за той, що був за часів фіксованого курсу гривні у 2010–2013 рр.

Таблиця 11. Динаміка рівня довіри до НБУ, %

	Національному банку України																						
	2005/03	2005/05	2005/08	2005/10	2005/12	2006/01	2006/09	2006/12	2007/03	2007/06	2007/07	2007/12	2008/12	2009/09	2009/12	2010/12	2011/03	2011/10	2012/03	2013/03	2013/09	2014/03	
Баланс довіри	15,3	-3,3	1,2	-9,1	-17,7	-3,5	-4,5	-22,3	-20,0	-19,1	-3,9	-75,5	-74,0	-66,0	-42,8					-47,6	-48,1	-43,6	-27,1
Зовсім не довіряю	11,4	17,1	16,8	21,1	23,2	22,4	18,1	25,5	24,4	22,4	21,2	51,9	54,6	50,1	37,8					41,9	37,7	34,6	28,4
Скоріше, не довіряю	20,0	25,7	24,1	25,0	27,1	21,2	25,3	27,8	26,9	28,0	23,6	32,5	28,5	29,1	26,3					26,9	32,5	32,1	30,3
Скоріше, довіряю	38,2	34,5	34,3	29,4	26,5	33,7	33,3	26,5	26,3	27,2	34,9	7,8	8,3	11,8	18,5					19,6	20,6	20,7	27,9
Повністю довіряю	8,4	5,0	7,8	7,6	6,0	6,4	5,6	4,4	5,0	4,2	6,0	1,0	0,8	1,4	2,8					1,6	1,5	2,4	3,7
ВВ/ відмова від відповіді	22,1	17,7	17,0	16,8	17,2	16,3	17,7	15,8	17,4	18,2	14,3	6,8	7,8	7,6	14,6					10	7,7	10,2	9,8

Рівень довіри політичним та громадським діячам

Порівняння показників довіри/недовіри дозволяє говорити про відсутність політиків із позитивним балансом довіри – на сьогодні жоден політичний діяч не має позитивного балансу довіри. Порівняння отриманих показників дозволяє скласти умовний рейтинг політиків починаючи з тих, хто викликає найменшу недовіру, до тих, кому не довіряє переважна більшість населення країни.

Таблиця 12. Рейтинг політиків та громадських діячів за рівнем довіри/недовіри до них, %

	НЕ довіряють	Довіряють	Баланс
Кличко В.	52,6	45,1	-7,5
Порошенко П.	52,3	43,2	-9,1
Яценюк А.	54,8	42,6	-12,2
Парубій А.	50,5	34,2	-16,3
Гриценко А.	54,8	30,1	-24,7
Ярош Д.	55,1	28,9	-26,2
Тягнибок О.	63,8	31,7	-32,1
Тимошенко Ю.	64,7	32	-32,7
Ляшко О.	63,9	27,5	-36,4
Тігіпко С.	67,7	27,9	-39,8
Кінах А.	65,9	13,2	-52,7
Симоненко П.	79,7	17,3	-62,4
Янукович В.	85,3	8,7	-76,6

У межах дослідження респондентам було запропоновано визначити нових молодих активістів, громадських діячів, про яких стало відомо останнім часом у зв'язку з подіями на Майдані. Респондентам поставили запитання про те, кого б вони хотіли бачити в українській політиці. Респондентам були запропоновані прізвища І. Луценка, Д. Яроша, Д. Булатова, А. Дзиндзі, Є. Соболева, О. Богомолець.

Таблиця 13. Розподіл відповідей на запитання: «Кого з молодих активістів, громадських діячів, про яких стало відомо останнім часом, Ви б хотіли бачити в політиці?», %

	Не знаю такого	Так	Ні	Важко відповісти
Ольга Богомолець	13,2	55,0	22,6	9,2
Дмитро Булатов	13,9	31,6	44,6	9,9
Дмитро Ярош	14,2	30,5	46,2	9,2
Ігор Луценко	26,3	28,2	35,0	10,6
Андрій Дзиндзя	31,2	22,4	36,0	10,4
Єгор Соболев	35,0	21,1	33,4	10,6

Таблиця 14. Розподіл відповідей на запитання: «Скажіть, якою мірою Ви довіряєте або не довіряєте таким політикам та громадським діячам?», %

	Не знаю такого/таку	Зовсім не довіряю	Скоріше, не довіряю	Скоріше, довіряю, ніж ні	Повністю довіряю	ВВ
Тягнибок О. – лідер ВО «Свобода»	0,5	40,9	22,9	21,8	10,0	4,0
		63,8		31,7		
Тимошенко Ю. – лідер ВО «Батьківщина»	0,0	44,3	20,4	19,5	12,5	3,3
		64,7		32,0		
Яценюк А. – лідер ВО «Батьківщина»	0,0	35,7	19,1	29,2	13,5	2,5
		54,8		42,7		
Кличко В. – лідер партії «Удар»	0,0	35,0	17,6	28,0	17,1	2,3
		52,6		45,1		
Тігіпко С. – лідер антикризової депутатської групи, ПР	0,8	42,8	24,9	22,1	5,8	3,6
		67,7		27,9		
Ярош Д. – лідер «Правого сектору»	9,9	39,2	15,9	19,6	9,3	6,1
		55,1		28,9		
Ляшко О. – лідер Радикальної партії	4,2	40,8	23,2	18,6	8,9	4,3
		64,0		27,5		
Симоненко П. – лідер Комуністичної партії України	0,6	57,9	21,8	13,8	3,5	2,4
		79,7		17,3		
Порошенко П. – народний депутат України	1,1	31,9	20,4	27,8	15,4	3,4
		52,3		43,2		
Гриценко А. – народний депутат, лідер партії «Громадянська позиція»	9,2	32,1	22,6	21,8	8,3	6,0
		54,7		30,1		
Парубій А. – комендант Майдану, народний депутат	9,9	35,1	15,4	22,6	11,7	5,3
		50,5		34,3		
Кінах А. – народний депутат, голова новоствореної фракції «Економічний розвиток»	10,5	38,8	27,2	11,5	1,7	10,4
		65,9		13,2		

Електоральні орієнтації: президентські рейтинги

За даними проведеного дослідження, переважна більшість опитаних підтримує рішення Верховної Ради України провести дострокові вибори Президента України – таких 72,9%. Проти виступає 20,7%.

Також респондентам було запропоновано відповісти на запитання, що ставило на меті спрогнозувати наміри голосування за того чи іншого кандидата на президентських виборах 25 травня 2014 р. Для цього спочатку в респондентів запитували, чи готові вони були б сьогодні взяти участь у голосуванні (див. табл. 15).

Показник готових до волевиявлення громадян зріс з 69% (вересень 2013 р.) до 79%, що вже сьогодні вказує на високий ступінь зацікавленості виборами Президента. Отже, якби президентські вибори відбувалися найближчої неділі і в бюлетень для голосування були б внесені шість кандидатів (список без Ю. Тимошенко, див. табл. 16), то до другого туру мали б найбільші шанси потрапити Віталій Кличко та Петро Порошенко. Ці два лідери станом на сьогодні мають приблизно однаковий рівень підтримки виборців.

Таблиця 15. Розподіл відповідей на запитання: «Якби в найближчу неділю відбувалися вибори Президента України, чи брали б Ви участь у голосуванні?», %

	Вересень 2013		Березень 2014	
Точно, НІ (однозначно, повністю впевнений/а)	16,1	24,9	9,6	16,7
Скоріше, НІ (мабуть, напевно)	8,8		7,2	
Скоріше, ТАК (мабуть, напевно)	40,1	68,9	35,1	79
Точно, ТАК (однозначно, повністю впевнений/а)	28,8		43,9	
<i>Важко відповісти/відмова від відповіді</i>	6,2		4,3	

Таблиця 16. Розподіл відповідей на запитання: «Якби вибори Президента України відбулися найближчої неділі, а в бюлетень були включені вказані кандидати, за кого з них Ви б проголосували?», %

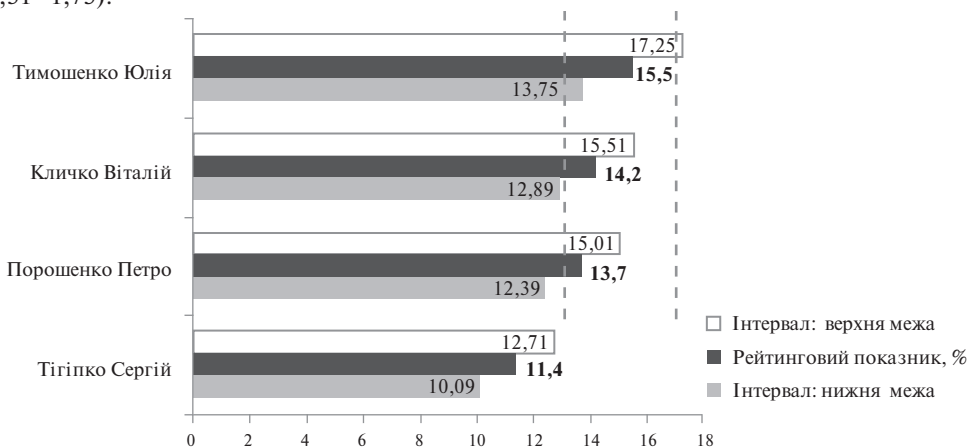
Список БЕЗ Ю.Тимошенко	Серед всіх опитаних	Серед тих, хто сказав, що голосуватиме, та визначився, N=1806	Серед тих, хто сказав, що голосуватиме, та визначився, N=1412
Кличко Віталій	19,6	22,8	29,2
Порошенко Петро	18,2	21,2	27,1
Тігіпко Сергій	13,4	15,5	19,9
Симоненко Петро	7,1	8,2	10,5
Тягнибок Олег	4,8	5,6	7,1
Ляшко Олег	4,2	4,9	6,2
<i>Важко відповісти</i>	18,8	21,8	
<i>Не брав/ла би участі в виборах</i>	14,0		

За умов наявності в списку кандидатів Ю. Тимошенко відбувається перерозподіл голосів, в результаті якого рейтингові показники основних ймовірних кандидатів виглядають таким чином (див. табл. 17). Отже, за таким складом списку маємо три лідери електоральних симпатій приблизно з однаковим рівнем підтримки виборців – Ю. Тимошенко, В.Кличко та П. Порошенко.

Таблиця 17. Розподіл відповідей на запитання: «Якби вибори Президента України відбулися найближчої неділі, а в бюлетень були включені вказані кандидати, за кого з них Ви б проголосували?», %

Список З Ю.Тимошенко	Серед всіх опитаних	Серед тих, хто сказав, що голосуватиме, та визначився, N=1806	Серед тих, хто сказав, що голосуватиме, та визначився, N=1412
Тимошенко Юлія	15,5	18,3	22,9
Кличко Віталій	14,2	16,8	20,9
Порошенко Петро	13,7	16,2	20,1
Тігіпко Сергій	11,4	13,5	16,8
Ляшко Олег	3,0	3,5	4,4
Симоненко Петро	6,4	7,5	9,4
Тягнибок Олег	3,7	4,4	5,5
<i>Важко відповісти</i>	16,7	19,7	
<i>Не брав/ла би участі в виборах</i>	15,4		

З врахуванням статистичної похибки реалізованої вибіркової сукупності цього соціологічного опитування *на сьогодні шанси цих трьох політиків (Ю. Тимошенко, В. Кличко та П. Порошенко) виглядають рівними* (стандартне відхилення вибірки для отриманих значень 1,31–1,75).

	Рейтинговий показник	Інтервал: нижня межа	Інтервал: верхня межа
Тимошенко Юлія	15,5	13,75	17,25
Кличко Віталій	14,2	12,89	15,51
Порошенко Петро	13,7	12,39	15,01
Тігіпко Сергій	11,4	10,09	12,71

Рис. 3. Інтервальна оцінка рівня підтримки кандидатів на посаду Президента, %

Електоральна карта президентських виборів традиційно найбільшою мірою залежить від регіональних характеристик та віку опитаних респондентів. Наведений нижче відсотковий розподіл чітко диференціює окремі групи населення, вказуючи на вищі чи нижчі шанси кандидатів у тій чи іншій групі (див. табл. 18).

Таблиця 18. Розподіл відповідей на запитання: «Якби вибори Президента України відбулися найближчої неділі, а в бюлетень були включені вказані кандидати, за кого з них Ви б проголосували?», % розподіл за типом населеного пункту, регіональний розподіл, за статтю та віковими групами (Серед тих, хто сказав, що голосуватиме, та визначився)

	Україна	Стать респондента		Вікові групи				
		Жіноча	Чоловіча	18–29	30–39	40–49	50–59	60+
Кличко Віталій	20,9	26,0	16,5	29,9	25,2	18,4	19,3	13,8
Ляшко Олег	4,4	4,1	4,7	5,1	5,9	3,8	2,1	4,9
Порошенко Петро	20,1	19,7	20,6	21,7	20,0	24,8	17,9	17,8
Симоненко Петро	9,4	9,8	9,0	4,3	4,3	4,4	6,3	21,2
Тігіпко Сергій	16,8	15,5	17,9	11,6	16,9	16,8	21,8	17,5
Тимошенко Юлія	22,9	16,2	28,7	19,5	22,8	24,7	26,2	22,2
Тягнибок Олег	5,5	8,8	2,6	7,8	4,9	7,0	6,3	2,6

	Україна	Регіон опитування						
		Захід	Центр	Північ	Схід	Південь	АР Крим	м. Київ
Кличко Віталій	20,9	32,7	16,0	18,4	9,9	25,4	4,5	40,6
Ляшко Олег	4,4	6,0	4,6	1,3	4,8	0,7	0,0	8,4
Порошенко Петро	20,1	31,0	27,7	16,7	10,3	14,5	0,0	17,6
Симоненко Петро	9,4	0,4	5,8	1,9	24,4	13,5	17,5	0,0
Тігіпко Сергій	16,8	1,2	8,7	11,0	38,5	22,1	58,4	1,3
Тимошенко Юлія	22,9	21,0	30,0	43,5	9,9	16,9	19,6	29,3
Тягнибок Олег	5,5	7,8	7,1	7,2	2,2	6,9	0,0	2,7

Електоральні орієнтації: моделювання ситуації другого туру

У дослідженні респондентам було запропоновано оцінити ситуацію вибору з-поміж імовірно можливих пар кандидатів, обравши в кожній того, за кого вони могли б проголосувати. При цьому варіанти відповідей «важко відповісти» та «не голосував/ла» не пропонувалися, але респондент мав змогу їх самостійно назвати.

Ю. Тимошенко vs В. Кличко

Обираючи між цими двома кандидатами, за Ю. Тимошенко готові проголосувати 20,2%, за В. Кличка – 31%. Віддаленість дати виборів, а також висока ймовірність другого туру призводять до того, що третина опитаних (31,7%) не хоче приходити на вибори, а 17,1% не може визначити сьогодні пріоритетного кандидата. За таких умов наявні дистанції між кандидатами вказують, скоріше, на близькість, ніж на віддаленість між ними.

Таблиця 19. Розподіл відповідей на запитання: «Якби до другого туру вийшли Ю. Тимошенко та В. Кличко і вибори Президента відбувалися наступної неділі, то за кого б Ви проголосували?», %

	Березень 2014
Ю. Тимошенко	20,2
В. Кличко	31,0
<i>Важко відповісти</i>	31,7
<i>Не брав/ла би участі у виборах</i>	17,1

Ю. Тимошенко vs П. Порошенко

У парі Ю. Тимошенко – П. Порошенко більшу підтримку електорату має П. Порошенко. Розподіл голосів має ту ж конфігурацію, що й у попередньому випадку.

Таблиця 20. Розподіл відповідей на запитання: «Якби до другого туру вийшли Ю. Тимошенко та П. Порошенко і вибори Президента відбувалися наступної неділі, то за кого б Ви проголосували?», %

	Березень 2014
Ю. Тимошенко	20,0
П. Порошенко	31,3
<i>Важко відповісти</i>	30,7
<i>Не брав/ла би участі у виборах</i>	17,9

С. Тігітко vs Ю. Тимошенко/В. Кличко

На сьогодні С. Тігітко є єдиним опозиційним кандидатом з більш-менш високим рейтингом, однак сьогодні він не мав би шансів перемогти в другому турі ані Ю. Тимошенко, ані В. Кличка.

Таблиця 21. Розподіл відповідей на запитання: «Якби до другого туру вийшли С. Тігітко та Ю. Тимошенко, і вибори Президента відбувалися наступної неділі, то за кого б Ви проголосували?» та «Якби до другого туру вийшли С. Тігітко та В. Кличко і вибори Президента відбувалися наступної неділі, то за кого б Ви проголосували?», %

	Березень 2014		Березень 2014
Ю. Тимошенко	32,2	В. Кличко	41,5
С. Тігітко	22,7	С. Тігітко	21,3
<i>Важко відповісти</i>	26,2	<i>Важко відповісти</i>	22,1
<i>Не брав/ла би участі у виборах</i>	18,9	<i>Не брав/ла би участі у виборах</i>	15,1

В. Кличко vs П. Порошенко

Порівняння пари П. Порошенко – В. Кличко вказує на однакову підтримку обох кандидатів.

Таблиця 22. Розподіл відповідей на запитання: «Якби до другого туру вийшли В. Кличко та П. Порошенко і вибори Президента відбувалися наступної неділі, то за кого б Ви проголосували?», %

	Березень 2014
В. Кличко	28,2
П. Порошенко	27,5
<i>Важко відповісти</i>	28,2
<i>Не брав/ла би участі у виборах</i>	16,2

Електоральні орієнтації: вибори до Верховної Ради України

За даними проведеного дослідження, переважна більшість опитаних (66%) хотіла б якомога скорішого проведення виборів народних депутатів України та оновлення складу Верховної Ради України (рис. 4).

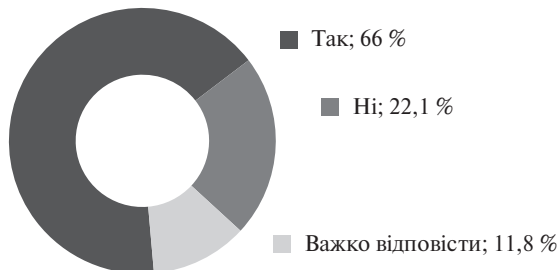

Рис. 4. Розподіл відповідей на запитання «Чи вважаєте Ви за необхідне максимально швидко провести вибори Верховної Ради для оновлення складу народних депутатів?», %

Бажання оновлення Верховної Ради підкріплюється і показниками високої активності. За даними дослідження, зараз мають намір приходити на вибори та голосувати 80% виборців.

Таблиця 23. Розподіл відповідей на запитання: «Якби в найближчу неділю відбувалися вибори Верховної Ради України, чи брали б Ви участь у голосуванні?», %

	Березень 2014	
Точно, НІ (повністю впевнений/а)	9,4	16,7
Скоріше, НІ (мабуть, напевно)	7,4	
Скоріше, ТАК (мабуть, напевно)	42,2	79,7
Точно, ТАК (повністю впевнений/а)	37,5	
ВВ/відмова від відповіді	3,6	

Відповідно до результатів дослідження, якби вибори до Верховної Ради України відбувались у березні цього року, то 12% опитаних, скоріш за все, не брали б участі в голосуванні (для порівняння, у вересні цей показник дорівнював 20,3%). Не визначилися, за кого голосуватимуть – 13% опитаних.

3-між політичних партій першість належить «Батьківщині», яку підтримують 16,1% від загалу опитаних. Другу позицію виборола б партія «УДАР Віталія Кличка» яку мають намір підтримати 14,8%. Третю сходинку за результатами опитування посіла б частина Партії регіонів, оформлена в «Антикризову групу», за яку зараз готові були б проголосувати 12,3% опитаних. Незначна кількість прихильників ПР голосуватиме за «Економічний розвиток» на чолі з А. Кінахом, електоральний потенціал «Соборної європейської України» ще менший. Частки прихильників ВО «Свобода» та КПУ на сьогодні становлять 4,8 та 5,9% відповідно.

Перерахунок відсоткових показників підтримки перелічених партій серед тих, хто визначився та прийшов би голосувати (див. табл. 24), дещо змінює структуру електоральної підтримки парламентських партій.

Таблиця 24. Розподіл відповідей на запитання: «Вкажіть, будь-ласка, партію, за яку Ви віддали б свій голос на виборах», %

	Серед усіх опитаних, N=2099	Серед тих, хто голосуватиме та визначився, N=1824
Партія «Батьківщина»(Ю.Тимошенко, А.Яценюк)	16,1	18,5
Партія «УДАР Віталія Кличка»(В.Кличко)	14,8	17
«Антикризова група С.Тігіпко», Партія регіонів (С.Тігіпко)	12,3	14,2
Партія «Солідарність» (П.Порошенко)	10,2	11,8
Комуністична партія України (П.Симоненко)	5,9	6,8
ВО «Свобода»(О.Тягнибок)	4,8	5,5
Радикальна партія (О.Ляшко)	3,3	3,8
«Український фронт» (М.Добкин, Г.Кернес)	3,1	3,6
«Правий сектор»(Д.Ярош)	1,5	1,8
«Економічний розвиток» (А.Кінах)	0,4	0,5
«Україна – Вперед!»(Н.Королевська)	0,3	0,4
Інша партія	1,7	2
<i>Не брав/ла би участі у виборах</i>	12,5	
<i>Важко відповісти</i>	13,1	

Громадська думка щодо люстрації

Сьогодні ідею проведення люстрації підтримує переважна більшість населення України. За неї виступає 60,7% опитаних. При цьому більше половини опитаних (58,5%) вважає, що люстрація повинна поширюватися лише на тих, чия вина буде доведена, а 29,8% – що люстрація повинна поширюватись на всіх представників певної групи, незалежно від наявності доказів вини окремої людини.

До груп, які мають підпасти під люстрацію, з-поміж інших переважна більшість населення віднесла:

- осіб, що вчиняли посадові злочини (86%),
- В. Януковича (76,7%),
- Генерального Прокурора та прокурорів областей (71%),
- керівників силових структур, які приймали рішення щодо застосування сили на Євромайдані (70,9%),
- осіб, які публічно закликали до сепаратизму та порушення територіальної цілісності України (70,1%).

На сьогодні в суспільстві існує сильний запит на притягнення до відповідальності міністрів уряду М. Азарова та виконуючих обов'язки міністрів уряду С. Арбузова, голів обласних державних адміністрацій («губернаторів»), працівників апарату Адміністрації Президента тощо (див. рис. 5).

За люстрацію всіх, хто обіймав владні пости, виступає більше половини населення країни – 59,4%.

Рис. 5. Розподіл відповідей на запитання «Якщо рішення про люстрацію буде прийнято, чи повинна вона поширюватись на ...?», %, наведені відсотки тих, хто обрав ствердну відповідь (так)

Переважна більшість опитаних віддає перевагу проведенню всебічних розслідувань злочинів та зловживань колишніх чиновників і великих бізнесменів, намагаючись повернути всі незаконні доходи у власність держави й до бюджету (58%). Варіант добровільного повернення частини власності та доходів, отриманих в результаті корупції та незаконних пільг, в обмін на припинення їх кримінального переслідування, підтримує удвічі менше опитаних (25%). (Див. рис. 6.)

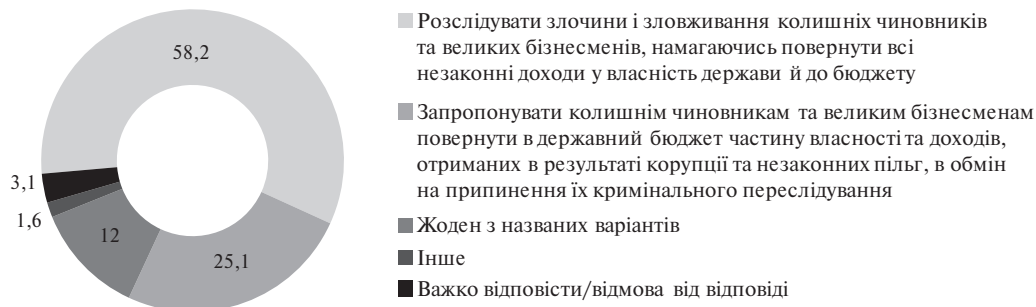

Рис. 6. Розподіл відповідей на запитання «Що з Вашої точки зору зараз було би правильніше...?», %

Оцінки кроків та ініціатив нової української влади

За даними опитування, переважна більшість населення (69,4%) позитивно поставилася до усунення В. Януковича з посади Президента України. Однак у трьох регіонах – АРК, на Сході та Півдні – частка тих, хто негативно оцінює його усунення, все-таки більша за показник тих, хто підтримує усунення В. Януковича. На Півдні негативно оцінили цю подію 54,4% (позитивно 33,5%), в АРКрим – негативно 92,7%, позитивно лише 5,5%, на Сході – негативно 74%, позитивно – 16,2%. Доволі схожий регіональний розподіл ми маємо змогу спостерігати і щодо рішення про усунення від виконання обов’язків представників влади Азарова – Януковича. Формування нової більшості в парламенті, парламентської коаліції підтримується більшою частиною опитаних (57%), як і звільнення з колонії Ю. Тимошенко (53%).

Решта прийнятих важливих рішень не має підтримки більшої частини населення та виглядає з точки зору узагальненої громадської думки як неоднозначна та спірна.

Таблиця 25. Розподіл відповідей на запитання: «За останні дні відбулося багато подій у політичному житті країни. Скажіть, як Ви ставитесь до...», ?

	Позитивно	Негативно	Важко відповісти
Усунення В. Януковича з посади Президента України	69,4	24,5	6,2
Усунення від виконання обов’язків представників влади Азарова – Януковича	68,8	24,6	6,6
Формування нової більшості в парламенті, парламентської коаліції	56,6	32,0	11,4
Звільнення з колонії Ю. Тимошенко	53,1	39,2	7,8
Призначення О. Турчинова Головою Верховної Ради України	49,5	41,8	8,7
Призначення О. Турчинова виконуючим обов’язки Президента України, Верховним головнокомандувачем Збройних Сил України	46,4	44,4	9,2
Відміни закону Ківалова – Колесніченка про засади державної мовної політики	38,1	49,9	12,0
Розформування «Беркута»	37,5	51,2	11,3
Ідеї розформування та ліквідації ДАІ	32,2	52,6	15,2

У табл. 26–37 наведено регіональні особливості оцінки окремих подій у політичному житті. Дані свідчать, що за регіональним розподілом різниця у ставленні населення різних регіонів до ініціативи щодо проведення дострокових місцевих виборів: обирати обласні та місцеві ради, мерів міст, голів селищних рад, – незначна.

Проте кардинально відрізняється думка населення у регіональному розрізі щодо таких питань:

- усунення В.Януковича з посади Президента України;
- усунення від виконання обов'язків представників влади Азарова – Януковича;
- призначення О. Турчинова Головою Верховної Ради України;
- призначення О. Турчинова виконуючим обов'язки Президента України, Верховного головнокомандувача;
- формування нової більшості в парламенті, парламентської коаліції;
- обрання А. Яценюка прем'єр-міністром України;
- повернення Верховною Радою України редакції Конституції 2004 року;
- ідеї того, щоб в Україні була парламентська республіка;
- рішення Верховної Ради України про проведення дострокових виборів Президента України 25 травня 2014 року;
- необхідності максимально швидкого проведення виборів до Верховної Ради для оновлення складу народних депутатів;
- обрання голів обласних державних адміністрацій (губернаторів) населенням області на місцевих виборах.

Таблиця 26. Розподіл відповідей на запитання: «Як Ви ставитесь до: Усунення В.Януковича з посади Президента України?», % у регіональному розрізі

	Україна	Регіон опитування						
		Захід	Центр	Північ	Схід	Південь	АР Крим	м. Київ
Позитивно	69,4	98,3	82,5	89,5	41,7	58,4	46,8	96,9
Негативно	24,4	0	13,6	8,8	48,5	27,1	46,8	3,1
Важко відповісти	6,1	1,7	3,9	1,7	9,8	14,5	6,3	0

Таблиця 27. Розподіл відповідей на запитання: «Як Ви ставитесь до: Усунення від виконання обов'язків представників влади Азарова – Януковича», % у регіональному розрізі

	Україна	Регіон опитування						
		Захід	Центр	Північ	Схід	Південь	АР Крим	м. Київ
Позитивно	68,8	98,0	80,8	88,6	41,3	61,2	40,0	96,1
Негативно	24,6	0,5	16,3	8,4	47,6	26,6	48,2	2,3
Важко відповісти	6,7	1,5	2,9	3,0	11,1	12,1	11,8	1,6

Таблиця 28. Розподіл відповідей на запитання: «Як Ви ставитесь до: Призначення О.Турчинова Головою Верховної Ради України», % у регіональному розрізі

	Україна	Регіон опитування						
		Захід	Центр	Північ	Схід	Південь	АР Крим	м. Київ
Позитивно	49,5	88,4	68,2	78,5	16,2	33,5	5,5	72,3
Негативно	41,8	3,9	25,6	15,6	74,9	54,4	92,7	6,2
Важко відповісти	8,7	7,6	6,2	5,9	9,0	12,1	1,8	21,5

Таблиця 29. Розподіл відповідей на запитання: «Чи підтримуєте Ви обрання А. Яценюка прем'єр-міністром України», % у регіональному розрізі

	Україна	Регіон опитування						
		Захід	Центр	Північ	Схід	Південь	АР Крим	м. Київ
Так, повністю	16,9	34,5	24,4	15,1	5,3	15,0	1,8	24,8
Скоріше, так	37,9	52,7	45,3	52,1	27,7	27,1	29,7	26,4
Скоріше, ні	13,5	7,1	16,6	21,4	10,7	15,0	3,6	32,6
Категорично, ні	26,6	2,7	9,1	4,6	51,6	34,6	64,0	3,9
ВВ/ відмова від відповіді	5,2	3,0	4,6	6,7	4,6	8,4	0,9	12,4

Таблиця 30. Розподіл відповідей на запитання: «Як Ви ставитесь до: Формування нової більшості в парламенті, парламентської коаліції», % у регіональному розрізі

	Україна	Регіон опитування						
		Захід	Центр	Північ	Схід	Південь	АР Крим	м. Київ
Позитивно	56,6	89,9	77,9	77,3	27,9	39,5	12,7	82,9
Негативно	31,9	3,7	12,7	15,5	58,4	44,7	67,3	3,9
Важко відповісти	11,4	6,4	9,4	7,1	13,7	15,8	20,0	13,2

Таблиця 31. Розподіл відповідей на запитання: «Чи схвалюєте Ви рішення ВР України повернути редакцію Конституції 2004 року», % у регіональному розрізі

	Україна	Регіон опитування						
		Захід	Центр	Північ	Схід	Південь	АР Крим	м. Київ
Повністю схвалюю	35,3	66,6	49,0	30,3	20,5	31,8	4,5	24,0
Скоріше, схвалюю	33,5	28,3	31,8	52,9	31,1	23,8	20,0	58,1
Скоріше, не схвалюю	11,4	2,5	7,8	5,9	17,5	9,3	43,6	1,6
Повністю не схвалюю	9,3	0,7	1,9	1,3	17,6	17,3	20,9	1,6
ВВ/відмова від відповіді	10,5	2,0	9,4	9,7	13,3	17,8	10,9	14,7

Таблиця 32. Розподіл відповідей на запитання: «Чи схвалюєте Ви, щоб в Україні була парламентська республіка», % у регіональному розрізі

	Україна	Регіон опитування						
		Захід	Центр	Північ	Схід	Південь	АР Крим	м. Київ
Повністю схвалюю	22,4	30,5	28,6	24,7	16,3	25,2	5,4	20,2
Скоріше, схвалюю	30,6	29,2	31,2	52,7	24,4	18,2	20,7	55,0
Скоріше, не схвалюю	19,8	18,2	23,1	10,5	22,5	16,8	43,2	4,7
Повністю не схвалюю	13,2	10,3	9,1	0	21,4	17,3	18,9	1,6
ВВ/відмова від відповіді	14,0	11,8	8,1	12,1	15,3	22,4	11,7	18,6

Таблиця 33. Розподіл відповідей на запитання: «Як Ви ставитесь до: Призначення О. Турчинова виконуючим обов'язки Президента України, Верховним головнокомандувачем», % у регіональному розрізі

	Україна	Регіон опитування						
		Захід	Центр	Північ	Схід	Південь	АР Крим	м. Київ
Позитивно	46,4	86,2	66,6	69,3	13,0	29,4	5,5	72,3
Негативно	44,4	5,2	26,6	21,8	78,4	57,9	92,7	6,2
Важко відповісти	9,2	8,6	6,8	8,8	8,7	12,6	1,8	21,5

Таблиця 34. Розподіл відповідей на запитання: «Чи схвалюєте Ви рішення ВР про проведення дострокових виборів Президента України 25 травня 2014 року», % у регіональному розрізі

	Україна	Регіон опитування						
		Захід	Центр	Північ	Схід	Південь	АР Крим	м. Київ
Так	72,9	96,8	89,6	92,0	50,4	56,7	40,5	96,9
Ні	20,7	1,5	8,1	2,9	37,7	34,0	54,1	1,6
ВВ/відмова від відповіді	6,5	1,7	2,3	5,0	11,8	9,3	5,4	1,6

Таблиця 35. Розподіл відповідей на запитання: «Чи вважаєте Ви за необхідне максимально швидко провести вибори ВР для оновлення складу народних депутатів», % у регіональному розрізі

	Україна	Регіон опитування						
		Захід	Центр	Північ	Схід	Південь	АР Крим	м. Київ
Так	66,0	82,5	72,4	83,1	53,5	46,5	40,0	89,2
Ні	22,2	10,8	19,5	8,4	30,3	35,3	45,5	3,8
ВВ/відмова від відповіді	11,8	6,7	8,1	8,4	16,2	18,1	14,5	6,9

Таблиця 36. Розподіл відповідей на запитання: «Чи потрібно зараз проводити дострокові місцеві вибори: обирати обласні та місцеві ради, мерів міст, голів селищних рад», % у регіональному розрізі

	Україна	Регіон опитування						
		Захід	Центр	Північ	Схід	Південь	АР Крим	м. Київ
Так	48,4	53,4	51,6	45,4	41,1	40,5	50,5	81,4
Ні	40,1	34,7	40,3	39,1	46,8	48,8	43,2	5,4
ВВ/відмова від відповіді	11,5	11,8	8,1	15,5	12,1	10,7	6,3	13,2

Таблиця 37. Розподіл відповідей на запитання: «Як Ви ставитеся до ініціативи обрання голів обласних державних адміністрацій (губернаторів) населенням області на місцевих виборах», % у регіональному розрізі

	Україна	Регіон опитування						
		Захід	Центр	Північ	Схід	Південь	АР Крим	м. Київ
Повністю схвалюю	34,5	39,8	33,0	16,5	39,0	40,0	43,6	14,0
Скоріше, схвалюю	38,6	41,8	41,1	62,9	31,7	18,1	15,5	68,2
Скоріше, не схвалюю	10,3	5,7	12,6	10,1	13,1	6,0	16,4	7,0
Повністю не схвалюю	7,2	3,9	5,2	0,4	7,8	18,6	21,8	0
ВВ/відмова від відповіді	9,4	8,8	8,1	10,1	8,4	17,2	2,7	10,9

Під час свого призначення новий прем'єр-міністр України А. Яценюк заявив про запровадження жорсткої економії та скорочення бюджетних витрат. На момент проведення дослідження з таким підходом погоджувалися 59,8% населення України.

Найвищий рівень підтримки висловили мешканці Києва (93%) та західних областей (87,5%). На Півдні позитивно поставився кожний другий з опитаних (49%). Єдиним регіоном, мешканці якого не підтримали введення жорсткої економії, виявився Схід (34% – «за» та 58% – «проти»).

Таблиця 38. Розподіл відповідей на запитання: «Чи підтримуєте Ви пропозицію прем'єр-міністра України А. Яценюка про введення жорсткої економії та скорочення бюджетних витрат?», %

Так, повністю	28,9	59,8
Скоріше, так	30,9	
Скоріше, ні	15,6	34,2
Категорично, ні	18,7	
Важко відповісти/відмова від відповіді	6,0	

	Україна	Регіон опитування						
		Захід	Центр	Північ	Схід	Південь	АР Крим	м. Київ
<i>Баланс підтримки</i>	25,6	78,6	40,3	36,5	- 23,7	5,0	39,9	88,8
Підтримують	59,8	87,5	67,2	64,8	34,1	49,0	69,1	93,1
Не підтримують	34,2	8,9	26,9	28,3	57,8	44,0	29,2	4,3
Так, повністю	28,9	47,9	35,1	20,4	12,5	27,1	41,0	50,2
Скоріше, так	30,9	39,6	32,1	44,4	21,5	21,9	28,1	42,9
Скоріше, ні	15,6	6,6	15,7	14,6	22,9	15,1	20,2	2,6
Категорично, ні	18,7	2,3	11,2	13,6	34,9	29,0	9,0	1,7
<i>ВВ/ відмова від відповіді</i>	6,0	3,5	5,9	6,9	8,1	7,0	1,7	2,6

Показники формування громадянського суспільства

Події останніх чотирьох місяців свідчать про унікальну ситуацію величезного сплеску громадської активності. Через участь у масових виступах за останні чотири місяці висловили свою позицію 21% опитаних, у найближчому оточенні кожного другого опитуваного була людина, яка особисто брала участь у мітингах та масових заходах. За орієнтовними оцінками, через Майдан у Києві пройшло близько 2 мільйонів громадян України (табл. 39, 40).

Таблиця 39. Розподіл відповідей на запитання: «Чи брали Ви або близькі Вам люди участь у масових виступах населення, акціях протесту за останні чотири місяці?», % ствердних відповідей

	Україна	Регіон опитування						
		Захід	Центр	Північ	Схід	Південь	АР Крим	м. Київ
Я особисто	21,0	40,3	16,3	18,1	12	12,1	56,4	10,8
Члени моєї родини	18,2	43	17,2	12,6	6,1	12,1	36,4	14
Мої друзі, колеги, яких я знаю особисто, а вони знають мене	43,9	69,5	49,8	47,5	28,2	21,4	37,3	69,8

Таблиця 40. Розподіл відповідей на запитання: «Скажіть, Ви особисто брали участь в акціях, що проходили ...?», %

У Вашому населеному пункті, де Ви проживаєте	
Так	18,0
Ні	80,0
Відмова	1,9
В обласному центрі Вашої області	
Так	13,4
Ні	85,1
Відмова	1,4
В інших містах/селах Вашої області (крім обласного центру)	
Так	2,5
Ні	95,9
Відмова	1,6
В обласному центрі іншої області (крім Києва)	
Так	1,4
Ні	97,0
Відмова	1,6
У Києві	
Так	7,3
Ні	90,6
Відмова	2,1

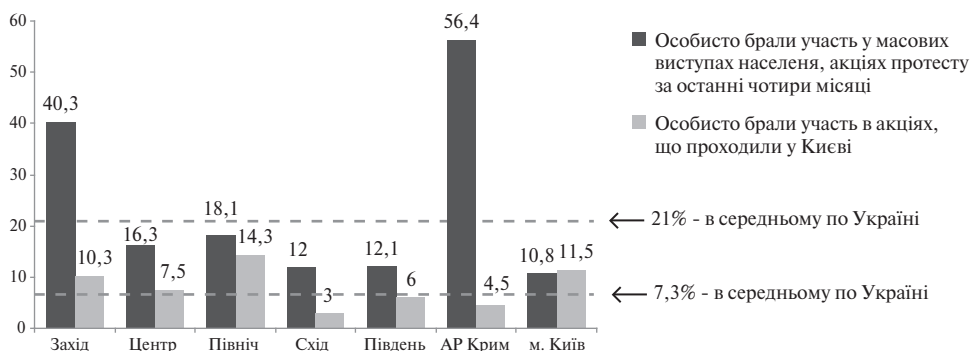

Рис. 7. Розподіл відповідей на запитання: «Скажіть, Ви особисто брали участь в акціях, що проходили ...?», %

Такий неймовірний сплеск громадської активності призвів до кардинальної зміни в усвідомленні громадянами своєї ролі в розбудові держави та свого місця у своїх взаєминах із владою.

Сьогодні майже третина населення країни (29%) готова на волонтерських засадах разом з іншими людьми контролювати діяльність місцевої влади, 17,2% готові на волонтерських засадах увійти до консультативної/експертної ради, яка допомагатиме в розробці рішень місцевих органів влади, 19% готові організувати ініціативну групу з вирішення гострих питань місцевої громади.

Загалом 35% опитаних висловили готовність у тій або іншій формі особисто взяти участь у відтворенні справедливої держави, вирішенні нагальних проблем тощо.

Такий потенціал важливо зберегти та спрямувати на побудову оновленого, більш демократичного і справедливого українського суспільства.

Таблиця 41. Розподіл відповідей на запитання: «Чи віднесли б себе до таких людей?», % ствердних відповідей

	Україна	Регіон опитування						
		Захід	Центр	Північ	Схід	Південь	АР Крим	м. Київ
Людина, що готова на волонтерських засадах разом з іншими людьми контролювати діяльність місцевої влади	29,7	27,2	19,7	17,8	19,2	7,8	5,9	2,4
Професіонал у певних питаннях, готовий на волонтерських засадах увійти до консультативної/експертної ради, яка допомагатиме у розробці рішень місцевих органів влади	17,2	23,1	16,7	15,6	24,5	10,6	6,4	3,1
Людина, яка готова організувати ініціативну групу з вирішення гострих питань місцевої громади	19,0	20,8	12,5	20	27,8	11	6,3	1,8
Надали хоча б одну ствердну відповідь	34,9	44,8	44,2	50,0	26,3	27,6	33,3	13,2

P.S.

Інструментарій опитування не включав вивчення громадської думки щодо неочікуваних подій різних форм протистояння оновленій владі України, що відбуваються останніми тижнями. Разом з тим, слід відзначити високий рівень соціального неспокою – 71% вказали, що відчують тугу та страх (у вересні 2013 – 27%)², 69% вважають що найближчим часом економіку країни чекатимуть складні проблеми і не проглядатиметься її покращення.

Отримано 03.13.14

² Респондентам ставилося запитання «Що Ви могли б сказати про свій настрій в останні дні?» з варіантами відповідей: «Відчуваю напруження, страх, тугу» та «Нормальний стан, гарний настрій».

Балакирева О.Н., канд. социол. наук,
 Институт экономики и прогнозирования НАН Украины,
 Дмитрук Д.А., канд. социол. наук,
 Институт экономики и прогнозирования НАН Украины

**ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКИЕ НАСТРОЕНИЯ НАСЕЛЕНИЯ УКРАИНЫ:
 ОЦЕНКИ ТЕКУЩЕЙ СИТУАЦИИ, УРОВЕНЬ ДОВЕРИЯ, ЭЛЕКТОРАЛЬНЫЕ
 ОРИЕНТАЦИИ И ПОКАЗАТЕЛИ ОБЩЕСТВЕННОЙ АКТИВНОСТИ: март 2014 г.**

По результатам очередного мониторингового опроса представлен срез общественно-политических настроений населения Украины в свете событий конца 2013 – начала 2014 гг., приведших к Евромайдану и фактической смене государственной власти в стране. Отслежена динамика заинтересованности разных категорий населения политической жизнью, доверия органам власти, партиям, общественным организациям, политическим и общественным деятелям, отношения к изменениям во власти и ключевым кадровым назначениям, к проведению внеочередных выборов Президента и Верховной Рады, дается электоральный рейтинг ведущих партий и наиболее вероятных претендентов на президентский пост. Особенностью опроса было также определение взглядов относительно люстрации должностных лиц, доверия к власти РФ, должностным лицам ЕС и НАТО.

Ключевые слова: общественно-политические процессы и настроения, заинтересованность политической жизнью, участие в общественных событиях, электоральные ориентации и рейтинги.

Balakireva O.M., PhD (Sociology),
 Institute for Economics and Forecasting, Ukrainian National Academy of Sciences,
 Dmytruk D.A., PhD (Sociology),
 Institute for Economics and Forecasting, Ukrainian National Academy of Sciences

**THE PUBLIC AND POLITICAL ATTITUDES OF THE POPULATION OF UKRAINE:
 ASSESSMENT OF THE CURRENT SITUATION, THE LEVEL OF TRUST
 ELECTORAL ORIENTATIONS AND SOCIAL ACTIVITY: March of 2014**

According to the results of the latest monitoring survey authors present a snapshot of public and political attitudes of Ukrainian population in the light of the events of late 2013 or early 2014, which led to Euromaidan and actual change of the state power in the country. The following aspects are tracked in the paper: the dynamics of the various interest groups involvement in the political life; level of trust to the authorities, political parties, public organizations, political and public figures; attitudes towards change in power and key personnel appointments; administration of the President and the Parliament off-year elections. Authors suggest electoral rating of the leading parties and the most likely contenders for the presidential post. The peculiarity of the survey was to find out opinions regarding lustration of officials, trust in the government of the Russian Federation, officials of the EU and NATO.

Keywords: public-political processes and mood, involvement in political life, participation in public events, electoral orientations and ratings.